

รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา
Strategic Administration Model for Phrapariyattidhamma
Schools, General Education Division

¹สุพล จูมพลน้อย Suphon Choomphonnoi

²พระครูวินัยธร เกียรติศักดิ์ กิตติปาโล Phrakruvinayathorn Keattisak Kittipalo

³พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย (ปุนขันธ์) Phramaha Kraiwan Jinadattiyo (Punnakhan)

¹²³คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹²³Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

¹Corresponding author, e-mail: Suphak55234@gmail.com

Received June 15, 2023; Revised October 26, 2023; Accepted: December 9, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อได้ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 3) เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้วิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 364 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบตรวจสอบรายการพร้อมข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบตรวจสอบรายการ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.985 เก็บข้อมูลระหว่างเดือน มกราคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2565 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า 1. ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ได้ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 112 ตัวแปร 2. วิเคราะห์องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติจาก 5 องค์ประกอบ 112 ตัวแปร เหลือ 4 องค์ประกอบ 50 ตัวแปร ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา มี 10 ตัวแปร 2) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา มี 14 ตัวแปร 3) การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา มี 17 ตัวแปร และ 4) การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์สถานศึกษา มี 9 ตัวแปร 3. การประเมินและรับรองรูปแบบจาก

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์; โรงเรียนพระปริยัติธรรม; แผนกสามัญศึกษา

Abstract

This purpose of research article was as follows: 1) to study the components of strategic administration for Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division 2) to develop a strategic ministration model for Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division and 3) to evaluate and affirm a strategic ministration model for Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division. The mixed research methodology was used in the study. The data were collected by questionnaires with reliability at 0.985, item checklist with suggestions from experts and checklist forms from 364 samples consisting of school directors and teachers in Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division. The were collected from January 2022 to December 2022 and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis. The results of study found that: 1. The components of Strategic Administration for Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division consist of 5 components and 112 variables. 2. Strategic Administration Model for Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division according to the concept of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division from exploratory factor analysis (EFA) has 4 main components; 1) an analysis of the educational school's environment, there were 10 variables. 2) setting the direction of the educational school, there were 14 variables. 3) implementing the strategic plan in the educational schools, there were 17 variables. and 4) controlling and evaluating the plan. academy strategy, there were 9 variables. 3. The evaluation and confirmation of model from experts in its were at 100 verifications of acceptable range of accuracy, suitability, possibility, and practicality.

Keywords: Strategic Administration; Phrapariyattidhamma Schools; General Education Division

บทนำ

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตรไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตร

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” (คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ, 2557)

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 2 มาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา 18 (2) กำหนดว่า “โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัด สถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ในการนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความใน มาตรา 12 และมาตรา 18 (2) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วย สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ หรือ 2 ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีวิชาเฉพาะ ที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณร ในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากการสำรวจกลุ่มผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 1,525 กลุ่มตัวอย่าง ในด้านความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นอยู่ปัจจุบันนั้น ได้พบข้อประเด็นที่จะต้องดำเนินปรับปรุงแก้ไขเร่งด่วน โดยสรุปได้ดังนี้ 1. ระบบการบริหารจัดการยังปราศจากความเข้มแข็ง 2. บุคลากรทางการศึกษายังขาดความชำนาญในวิชาที่สอน 3. ไม่มีระบบการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีมาตรฐานพอที่จะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ 4. ขาดระบบการประชาสัมพันธ์ 5. ที่มาและรายได้ยังมาจากการอุดหนุนของรัฐเป็นส่วนใหญ่ 6. ผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพ 7. ขาดยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา 8. การดูแลคุณภาพชีวิตของผู้เรียน 9. อัตราส่วนของผู้เรียนที่จบมัธยมศึกษา – บาลีน้อย 10. ระบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นการดำเนินการแบบตั้งรับ 11. หลักสูตรการเรียนการสอนขาดความเป็นอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ 12. อัตราการลาสิกขาไปเรียนต่อโรงเรียนอื่นของผู้เรียน หรือการลาออกกลางคัน 13. ไม่มีกลยุทธ์ที่ชัดเจน ในการเสริมสร้างเอกภาพ 14. ระบบการบริหารจัดการบุคลากร 15. กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ หลายประการที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนา 16. ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 17. ผลงานทางวิชาการ งานวิจัย ยังมีน้อย (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่สามารถบริหารเชิงกลยุทธ์ให้เกิดประสิทธิผลได้ จึงจำเป็นต้องศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์มาพัฒนาในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสามารถบริหารเชิงกลยุทธ์ให้เกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อได้ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นี้เป็นการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (Index of item Objective Congruence) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 รูป/คน นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 รูป/คน รวบรวมข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.985 และนำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รวมทั้งสิ้น 364 รูป/คน ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 364 รูป/คน) รวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor Analysis) เพื่อได้องค์ประกอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน และนำผลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการนำร่างองค์ประกอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบ มาตรวจสอบและเพิ่มความเชื่อถือในการสร้างรูปแบบที่เหมาะสม นำองค์ประกอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามาตรวจสอบและยืนยันโดยให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน

15 รูป/คน เพื่อให้พิจารณาประเด็นความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

5. การวิจัย โดยประชากรในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูสอนที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แบบตรวจสอบรายการพร้อมข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบตรวจสอบรายการ (Check list) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามความคิดเห็น ใช้วิธีเก็บรวบรวมด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์โดยวิธีลงทะเบียน และแบบตรวจสอบรายการ เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินรูปแบบ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ค่าสถิติทดสอบ (T-test) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ได้ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 112 ตัวแปร

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีค่าเฉลี่ยและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกองค์ประกอบ และ 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 112 ตัวแปร เหลือ 4 องค์ประกอบ 50 ตัวแปร ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา มี 10 ตัวแปร 2) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา มี 14 ตัวแปร 3) การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา มี 17 ตัวแปร และ 4) การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์สถานศึกษา มี 9 ตัวแปร

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา 2) การกำหนดทิศทางสถานศึกษา 3) การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา และ 4) การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ 112 ตัวแปร ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา 2) การกำหนดทิศทางสถานศึกษา 3) การกำหนดแผนกลยุทธ์สถานศึกษา 4) การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา 5) การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลนและ ฮังเกอร์ ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไปทางสังคม สภาพแวดล้อมเฉพาะของงาน และปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์กร งบประมาณและทรัพยากร นั่นคือ การวิเคราะห์จุดเด่น จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (Wheelen & Hunger, 2010) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนมัศึกษานั้นการมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก เพื่อกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน (จันทิมา บุญอนันต์วงศ์, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ทิพน้อม ได้ทำวิจัยเรื่อง พัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียน มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) บรรยากาศขององค์กร 4) การพัฒนาบุคลากร และ 5) ทรัพยากรทางการบริหาร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของโรงเรียนมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลสำเร็จของการบริหาร 2) คุณภาพของผู้เรียน และ 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด (ศิริลักษณ์ ทิพน้อม, 2559)

องค์ประกอบการกำหนดทิศทางสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามากเป็นอันดับสอง สอดคล้องกับแนวคิดบางประเด็นของ ชัตติยา ดั่งสำราญ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ วางแผนกลยุทธ์ ประเมินกลยุทธ์ กำหนดทิศทางของโรงเรียน กำหนดกลยุทธ์ ปฏิบัติตามกลยุทธ์ และประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน และ 2) รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (ชัตติยา ดั่งสำราญ, 2552) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจันทิมา บุญอนันต์

วงศ์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก เพื่อกำหนดจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน (จันทิมา บุญอนันต์วงศ์, 2561)

องค์ประกอบการนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นอันดับสาม โดยมีตัวแปรทั้งหมด 17 ตัวแปร การที่องค์ประกอบการนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารต้องนำแผนกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัดโครงสร้าง บุคลากร และการประสานงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก เพื่อกำหนดจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน แล้วจัดระบบ วิธีการและเครื่องมือในการควบคุม และประเมินการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์และ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (จันทิมา บุญอนันต์วงศ์, 2561)

องค์ประกอบการควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นอันดับสี่ โดยมีตัวแปรทั้งหมด 9 ตัวแปร มีแนวคิดสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา บุญอนันต์วงศ์ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก เพื่อกำหนดจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน (จันทิมา บุญอนันต์วงศ์, 2561)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า วิเคราะห์องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติจาก 5 องค์ประกอบ 112 ตัวแปร ได้ 4 องค์ประกอบ 50 ตัวแปร ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา มี 10 ตัวแปร 2) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา มี 14 ตัวแปร 3) การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา มี 17 ตัวแปร และ 4) การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์สถานศึกษา มี 9 ตัวแปรทั้งนี้เพราะองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมี 4 องค์ประกอบ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Certo & Peter ได้กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์หมายถึง กระบวนการที่ทำซ้ำซ้ำทวน (Iterative) อย่างต่อเนื่อง ที่มีจุดหมายเพื่อรักษาองค์กรให้เข้ากันได้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมขององค์กร และเสนอขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ไว้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental analysis) ทั้งสภาพแวดล้อมภายใน

และภายนอกองค์กร โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นการระบุภาวะคุกคามและโอกาสขององค์กร ในปัจจุบันและในอนาคตที่อาจมีอิทธิพลต่อความสามารถขององค์กรในการไปสู่เป้าหมาย ขั้นตอนที่ 2 การสร้างทิศทางขององค์กร (Establishing organization direction) หรือ การกำหนดแนวรุก (Thrust) โดยตัวบ่งชี้ขององค์กร คือ พันธกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) กระบวนการสร้าง ทิศทางขององค์กร ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การไตร่ตรองผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การสร้างพันธกิจขององค์กรที่เหมาะสม และ 3) การสร้างวัตถุประสงค์ขององค์กรที่เหมาะสม ขั้นตอน ที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic formulation) หมายถึง กระบวนการออกแบบและเลือกกลยุทธ์ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร วิธีการที่ใช้ในขั้นนี้อาจทำได้ โดยการวิเคราะห์คำถาม วิกฤต (Critical question analysis) การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาสอุปสรรค (SWOT analysis) วิธีเมตริกซ์ของกลุ่ม BCE (Boston consulting group growth share matrix) และวิธี เมตริกซ์ภาพฉายหลายองค์ประกอบของ G.E.C (General, Electric's Multifactor Portfolio Matrix) ขั้นตอนที่ 4 การใช้กลยุทธ์ในองค์กร (Implementing organizational strategy) ขั้นตอนนี้ เป็นการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติซึ่งผู้บริหารต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนในหลายๆ ประเด็น เช่น เมื่อใช้ ยุทธศาสตร์ใหม่องค์กรจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงมากเพียงใด จะดำเนินการกับวัฒนธรรมองค์กร อย่างไร เพื่อเป็นหลักประกันว่าการใช้กลยุทธ์นี้จะประสบผลสำเร็จ ขั้นตอนที่ 5 การควบคุมกลยุทธ์ (Strategic control) ขั้นตอนนี้เน้นที่การควบคุมและประเมินกลยุทธ์การจัดการที่ใช้เพื่อพิสูจน์และ รับรองคุณภาพของกลยุทธ์การจัดการโดยกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของ Certo & Peter ที่ สามารถแสดงได้ (Certo. & Peter, 1991) และสอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลนและฮังเกอร์ ที่ได้แบ่ง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตรวจสอบ สภาพแวดล้อม กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ เริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ ตรวจสอบและประเมิน สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกบริษัท เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบเผยแพร่ให้บุคคล สำคัญภายในบริษัทได้ทราบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อระบุ “ปัจจัยเชิงกลยุทธ์” ทั้งปัจจัยที่เกิดจาก สิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดอนาคตของบริษัท สำหรับวิธีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ง่ายที่สุด คือ การใช้วิธีวิเคราะห์ที่นิยมเรียกกันว่า “การ วิเคราะห์สวอท” หรือ “SWOT analysis” 2) ด้านการจัดทำกลยุทธ์คือการจัดทำแผนระยะยาว เพื่อ นำมาใช้ในการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมกับโอกาสและปัญหา อุปสรรคที่เป็นอยู่ในขณะนั้น รวมทั้ง จะต้องสอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อน ของบริษัทการจัดทำแผนกลยุทธ์ประกอบด้วย การกำหนดพันธ กิจ กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ การพัฒนากลยุทธ์และการกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ เป็นกระบวนการดำเนินงานนำกล ยุทธ์และนโยบายที่กำหนดไว้ เข้าสู่การปฏิบัติด้วย การพัฒนาจัดทำเป็นโปรแกรมดำเนินงาน จัดทำ งบประมาณและวิธีการดำเนินงานในขั้นนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กร โครงสร้าง และระบบการจัดการทั้งหมดทั่วทั้งองค์กรก็ได้การปฏิบัติตามกลยุทธ์โดยทั่วไปแล้วจะเป็น หน้าที่ของผู้จัดการ ระดับกลางและระดับล่างเท่านั้น โดยผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ตรวจสอบ เนื่องจาก เป็นแผนงานปฏิบัติการ การปฏิบัติตามกลยุทธ์จึงมักจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจประจำวันในการ จัดสรรทรัพยากร เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน 4) ด้านการประเมินผลและการควบคุม เป็นการ ตรวจสอบกิจกรรมและผลการปฏิบัติงาน (Wheelen & Hunger, 2010)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Thompson, et al. ที่ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดทิศทาง การตั้งจุดประสงค์ การกำหนดกลยุทธ์ตามวิสัยทัศน์และจุดประสงค์ การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การกำกับติดตามและประเมินผล (Thompson, et al., 2007) และสอดคล้องกับ Ireland R. D., et al. ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ จะต้องสามารถให้วิสัยทัศน์ที่แจ่มชัดและมีลักษณะที่จูงใจขององค์การเป็นวิสัยทัศน์ที่มาจากบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์จะต้องมุ่งเน้นกิจกรรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผู้นำจะต้องมีทักษะและปฏิบัติต่อพนักงานของตนเยี่ยงทรัพยากรที่ทรงคุณค่า 3) การนำกลยุทธ์ไปใช้จะต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมความมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนขององค์การด้วยการกระตุ้นและเปิดกว้างด้านโอกาสแก่ทุกคนในการใช้พลังงานและร่วมขับเคลื่อนองค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำมีความเข้าใจจะสามารถในการพัฒนาและดำรงรักษาวัฒนธรรมองค์การไว้ได้ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเสริมสร้างให้เกิดความสำเร็จต่อองค์การที่อยู่ได้ บริบทความสลับซับซ้อนของเศรษฐกิจใหม่ของโลก 4) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของศตวรรษที่ 21 จะต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมความมีประสิทธิภาพผลอย่างยั่งยืนขององค์การ ด้วยการกระตุ้นและเปิดกว้างแก่ทุกคน 5) การบริหารเชิงกลยุทธ์จะต้องยึดมั่นและมุ่งเน้นแนวปฏิบัติต่างๆ อย่างมีจริยธรรมด้วยการแสดงถึงความซื่อสัตย์มีคุณธรรมยึดมั่นในหลักการของตนทั้งสามารถในการคล้อยตามพนักงานให้ประกอบธุรกิจบนหลักของความมีจริยธรรม นอกจากนี้ด้วยบริบทของ กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างเชื้อชาติที่หลากหลายวัฒนธรรมมากขึ้นผู้นำที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อค่านิยมและวัฒนธรรมเหล่านี้ ย่อมมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น 6) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของศตวรรษที่ 21 จะต้องสามารถควบคุมและประเมินกลยุทธ์สร้างมีประสิทธิภาพและความสำเร็จและความมีสมดุลภาพขององค์การระหว่างการควบคุมที่เน้นความ ยึดหยุ่นและการริเริ่มใหม่ที่มุ่งผลระยะสั้นกับที่มุ่งผลระยะยาว (Ireland R. D., et al., 2007) และสอดคล้องกับสมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า การที่ผู้บริหารต้องการความสำเร็จในอนาคตได้นั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ จะเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและการปฏิบัติงานในระยะยาว ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ เป็นพื้นฐานของการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า องค์การจะประสบความสำเร็จตามที่ได้วางไว้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร คือ การวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และธุรกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยพิจารณาถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงทั้งในระยะสั้นระยะกลาง และระยะยาว เพื่อหาข้อสรุปว่าถ้าการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมส่งผลกระทบต่อองค์กรในเชิงบวกถือว่าเป็นโอกาส แต่ถ้ากระทบต่อองค์กรในเชิงลบถือว่าเป็นอุปสรรค 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร คือ การพิจารณาถึงโครงสร้างองค์กรทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรเพื่อประเมินให้ทราบถึงกำลังความสามารถที่จะดำเนินงานให้สำเร็จ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่และเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน เทคโนโลยี สถานที่ตั้ง ฐานลูกค้า เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งแล้วจะเป็นจุดอ่อนหรือจุดแข็ง 3) การวิเคราะห์ทัศนคติ ค่านิยม ความคาดหวัง ตลอดจนวัฒนธรรมของ

องค์กร ตลอดจนวัฒนธรรมขององค์กร เพราะการที่จะดำเนินนโยบายหรือการวางแผนกลยุทธ์ให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงในการทำแผนให้สามารถปฏิบัติได้ ส่วนแนวความคิดค่านิยมในองค์กรอาจมีความแตกต่างหรือขัดแย้งกัน จึงต้องคำนึงถึงบทบาทและอำนาจที่จะผลักดันแนวนโยบายให้เป็นผลสำเร็จการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์นั้น มีเป้าหมายสำคัญคือ การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์โดยพิจารณาถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและข้อเท็จจริงในจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กร ตลอดจนค่านิยมต่างๆ เพื่อที่จะทำให้การวางตำแหน่งมีความสอดคล้องกันสามารถปรับตัวไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอันเหมาะสม ขั้นตอนที่ 2 การประเมินทางเลือกเชิงกลยุทธ์เป็นขั้นตอนหลังจากที่ได้วิเคราะห์เชิงกลยุทธ์แล้ว ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 1) การกำหนดแนวทางหรือทางเลือกทางกลยุทธ์ กล่าวคือ ภายหลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน ตลอดจนค่านิยมขององค์กรแล้ว จะเป็นขั้นตอนที่จะดูถึงความเป็นไปได้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร เพื่อให้ไปสู่แนวทางที่จะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และตั้งอยู่บนพื้นฐานของจุดอ่อน จุดแข็ง และความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ บนพื้นฐานของการศึกษาค่านิยมของกลุ่มต่าง การกำหนดทางเลือกเชิงกลยุทธ์นั้น ย่อมหมายถึงการกำหนดทิศทางการพัฒนาเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาขององค์กรไปสู่อนาคต เป็นการกำหนดทิศทางระยะยาวของการพัฒนาองค์กร ตลอดจนกำหนดแนวทางหรือกลยุทธ์ในทางเลือกต่างๆ เพื่อที่จะบรรลุสู่ทิศทางที่ได้กำหนดไว้ 2) การประเมินทางเลือกเชิงกลยุทธ์ เมื่อมีการกำหนดทางเลือกในเชิงกลยุทธ์หลายๆ แนวทางแล้ว จะมาสู่ขั้นตอนศึกษาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทาง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการประเมินถึงทางเลือกที่ดีที่สุด แนวทางเลือกที่ดีที่สุดนั้นจะต้องเป็นแนวทางที่คำนึงถึงจุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรและความเป็นไปได้อันจะมีการปฏิบัติบนพื้นฐานของค่านิยม และเป็นแนวทางที่สามารถดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับโอกาสที่เปิดกว้างของอนาคต ตลอดจนเป็นแนวทางที่สามารถจะหลีกเลี่ยง หรือป้องกันภัยอันตรายของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม แนวทางดังกล่าวอาจจะเรียกว่า “กลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด โดยสรุปในการประเมินทางเลือกเชิงกลยุทธ์นั้น เป้าหมายที่สำคัญที่สุดก็คือต้องการที่จะดูถึงกลยุทธ์หรือแนวทาง หรือนโยบายที่เหมาะสมในความเป็นไปได้ และแนวทางที่สามารถสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กรได้ดีที่สุด ขั้นตอนที่ 3 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ภายหลังจากที่ได้มีการตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์และทิศทางในการพัฒนา หรือที่เราเรียกว่า “ทิศทางกลยุทธ์” ก็จะมาสู่ขั้นตอนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะมีการวางแผนใช้ทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การกำหนดบุคลากร หรือการสร้างโรงงานหรือเครือข่าย นอกจากนั้นยังหมายถึงขั้นตอนการจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม เพื่อสามารถนำเอาแนวทางหรือกลยุทธ์ที่ได้ตัดสินใจนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังหมายถึง องค์ประกอบในการจัดแบ่งโครงสร้างองค์กร รวมทั้งการกำหนดระบบในการบริหาร ตลอดจนการกำหนดระบบเกี่ยวกับสารสนเทศ และการสร้างค่านิยม หรือวัฒนธรรมขององค์กร (สมชาย ภาควาสนวิวัฒน์, 2556) สอดคล้องกับวัชรภรณ์ ที่สุกะและคณะ ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและ 3) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (วัชรภรณ์ ที่สุกะและคณะ, 2557) สอดคล้องกับแนวคิดของวิรัช สงวนวงศ์วาน ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นขั้นตอนแรกคือ การตรวจสอบการประเมินและจัดส่งข้อมูลที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน ให้กับผู้บริหาร

ระดับต่างๆ ในองค์การโดยเน้นปัจจัยที่เป็น (Strategic Factor) คือปัจจัยที่จะมี ผลกระทบอย่างมาก ต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ การวิเคราะห์ก็ทำผ่าน SWOT โดย Strength (S) Weakness (W) วิเคราะห์โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยเดียวกันของคู่แข่ง ถ้าธุรกิจเรา ดีกว่าก็เป็นจุดแข็งของเรา แต่ถ้าด้อยกว่าก็เป็นจุดอ่อนของเรา ส่วน Opportunity (O) Threat (T) วิเคราะห์โดยติดตามแนวโน้มของปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ แล้ววิเคราะห์ว่าปัจจัยแต่ละตัวมีผลกระทบต่อธุรกิจของเราอย่างไรถ้ากระทบทางบวกเรียกว่าโอกาสถ้ากระทบทางลบเรียกว่าอุปสรรค สภาพแวดล้อมทั้งหลายแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่คือสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย โครงสร้างขององค์การ วัฒนธรรมองค์การ ทรัพยากรขององค์การ 2. การกำหนดกลยุทธ์ เป็นขั้นตอนที่สองคือการพัฒนาแผนระยะยาว (กลยุทธ์) ให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพกับโอกาสและอุปสรรค ด้วยจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์การ การกำหนดกลยุทธ์จะอยู่ใน 4 รูปแบบ คือ พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และนโยบาย 3. การปฏิบัติตามกลยุทธ์คือ กระบวนการนำกลยุทธ์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติในรูปของแผนงาน(Programs) งบประมาณ (Budgets) และวิธีการปฏิบัติ (Procedures) การปฏิบัติตามกลยุทธ์หรือระบบการจัดการเดิมขององค์การ 4. การประเมินผลและควบคุมคือกระบวนการในการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรโดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ ผู้บริหารในทุกระดับจะใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อควบคุมหรือปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานต่อไป (วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพิมพ์พร จารุจิตร ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์มีขั้นตอนสำคัญ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อนำมากำหนดข้อความวิสัยทัศน์ ข้อความพันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดกลยุทธ์เป็นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับคุณค่า โดยคำนึงถึงคุณภาพประสิทธิภาพและการส่งมอบคุณค่า 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ให้เป็นการปฏิบัติและเป็นผลลัพธ์และ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์เป็นกระบวนการพิจารณาว่ากลยุทธ์ได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานหรือไม่ (พิมพ์พร จารุจิตร, 2559) สอดคล้องกับฐานา นินไพศาลได้กล่าวถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อมเป็นการกำกับประเมินผล และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกแก่บุคลากรภายในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงปัจจัยกลยุทธ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบทั้งสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งจะช่วยในการวิเคราะห์และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ขององค์กร วิธีการในการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมที่ง่ายที่สุดคือการวิเคราะห์ SWOT คำว่า “SWOT” ดังนี้ S = จุดแข็ง (Strengths) W= จุดอ่อน (Weakness) O = โอกาส (opportunities) T = อุปสรรค (threats) ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์ของกิจการ สภาวะแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วยตัวแปรและโอกาสและอุปสรรคซึ่งอยู่ภายนอกกิจการ ซึ่งกิจการไม่สามารถควบคุมได้ ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารระดับสูง ตัวแปรเหล่านี้เป็นบริบทภายในกิจการที่มีอยู่ สภาวะแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยตัวแปรจุดแข็งและจุดอ่อนซึ่งมีอยู่ภายในกิจการได้แก่ โครงสร้าง องค์กร วัฒนธรรม และทรัพยากร จุดแข็งของกิจการจะมาจากการกำหนดสมรรถนะหลักซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในด้านการได้เปรียบในการแข่งขัน 2) การกำหนดกลยุทธ์เป็นกระบวนการในการตรวจสอบ วิเคราะห์ และการตัดสินใจที่ทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันด้านกลยุทธ์ ธุรกิจรวมถึงการกำหนดพันธกิจ วัตถุประสงค์และนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ

ดำเนินงาน 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์เป็นขั้นตอนที่กิจการได้กำหนดนโยบายและกลยุทธ์แล้วจึงนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยการพัฒนาผ่านโปรแกรมการดำเนินงาน งบประมาณ และกระบวนการ ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างและหรือระบบการบริหารทั่วทั้งองค์กรการนำกลยุทธ์ไปใช้จะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้จัดการระดับต้นและระดับกลาง นอกเสียว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นในกิจการผู้บริหารระดับสูงก็จำเป็นต้องมีการทบทวนกลยุทธ์ที่นำไปใช้ ซึ่งในบางครั้งจะต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานการนำกลยุทธ์ไปใช้จะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรในแต่ละวัน และ 4) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่องค์กรใช้ในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานทั้งองค์กร โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้จัดการทุกระดับต้องมีผลลัพธ์ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานขององค์กร แม้ว่าการควบคุมและการประเมินผลกลยุทธ์สามารถชี้ให้เห็นจุดอ่อนของการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติในขั้นตอนก่อนหน้านี้และสามารถกระตุ้นให้กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ต้องเริ่มต้นใหม่ (ฐาปนา อินพินิจ, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กรนั้นจะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ประการหลักๆ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การศึกษา การวิเคราะห์ การตรวจสอบ และการประเมินสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร เพื่อนำมากำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยในการกำหนดความเป็นไปในอนาคตขององค์กร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หรือ SWOT analysis ซึ่งตัวย่อดังกล่าวมีที่มาจากคำเต็ม S = จุดแข็ง (Strengths) W= จุดอ่อน (Weakness) O = โอกาส (opportunities) T = อุปสรรค (threats) ซึ่งการตรวจสอบสภาพแวดล้อม จำแนกออกเป็น 1.1) สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการวิเคราะห์ตรวจสอบปัจจัยโอกาส O = โอกาส (opportunities) และ T = อุปสรรค (threats) ขององค์กร 1.2) สภาพแวดล้อมภายใน เป็นการวิเคราะห์ตรวจสอบปัจจัยจุดแข็ง S = จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน W= จุดอ่อน (Weakness) ขององค์กร 2) การกำหนดทิศทางองค์กร เมื่อได้ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร คณะผู้บริหารจะนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลผล เพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางขององค์กรซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ และการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ ได้แก่ การกำหนดกรอบแนวทางและทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร การบ่งบอกในสิ่งที่องค์กรปรารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคต ส่วนภารกิจ คือการที่องค์กรระบุว่าทำอะไร จะเป็นแบบไหน ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้องค์กรมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันและบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในที่สุด ในขณะเดียวกัน เป้าหมาย คือการสื่อถึงสิ่งที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นการกำหนดไว้อย่างชัดเจน สามารถวัดได้และสามารถบรรลุได้ 3) การกำหนดกลยุทธ์ คือการนำทิศทางขององค์กรที่ได้มาจากข้อ 2) มาพัฒนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งได้แก่การพัฒนาแผนระยะยาวขององค์กร โดยอาศัยข้อมูลโอกาสและอุปสรรคที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและจุดแข็ง จุดอ่อนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยผู้บริหารองค์กรจะต้องกำหนดเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับองค์กร ผู้บริหารจะต้องพยายามตอบคำถามว่าทำอย่างไร องค์กรจึงจะไปถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ได้ โดยใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร

กำหนดเป็นกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารแปลงกลยุทธ์ และนโยบายไปสู่แผนการดำเนินงาน เพื่อให้กลยุทธ์ที่กำหนดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 5) การประเมินผลกลยุทธ์ สำหรับขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายแต่มีความสำคัญเพราะเป็นการประเมินกลยุทธ์เพื่อการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลจากกิจกรรมของกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติจริง เปรียบเทียบกับตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่มุ่งหวัง และจะต้องมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อทำการปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ทุกกระบวนการ ทั้งนี้ในการประเมินกลยุทธ์ จะต้องมีการวัดผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละองค์กรนอกจากนี้ยังจำเป็นที่จะต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาเป็นทีมงานคณะกรรมการประเมินผลกลยุทธ์ที่ประกอบด้วยคณะผู้บริหารทุกระดับชั้นจากฝ่ายต่างๆ มาร่วมกันดำเนินงาน เพื่อการประเมินกลยุทธ์ได้เต็มที่ และมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต, 2561)

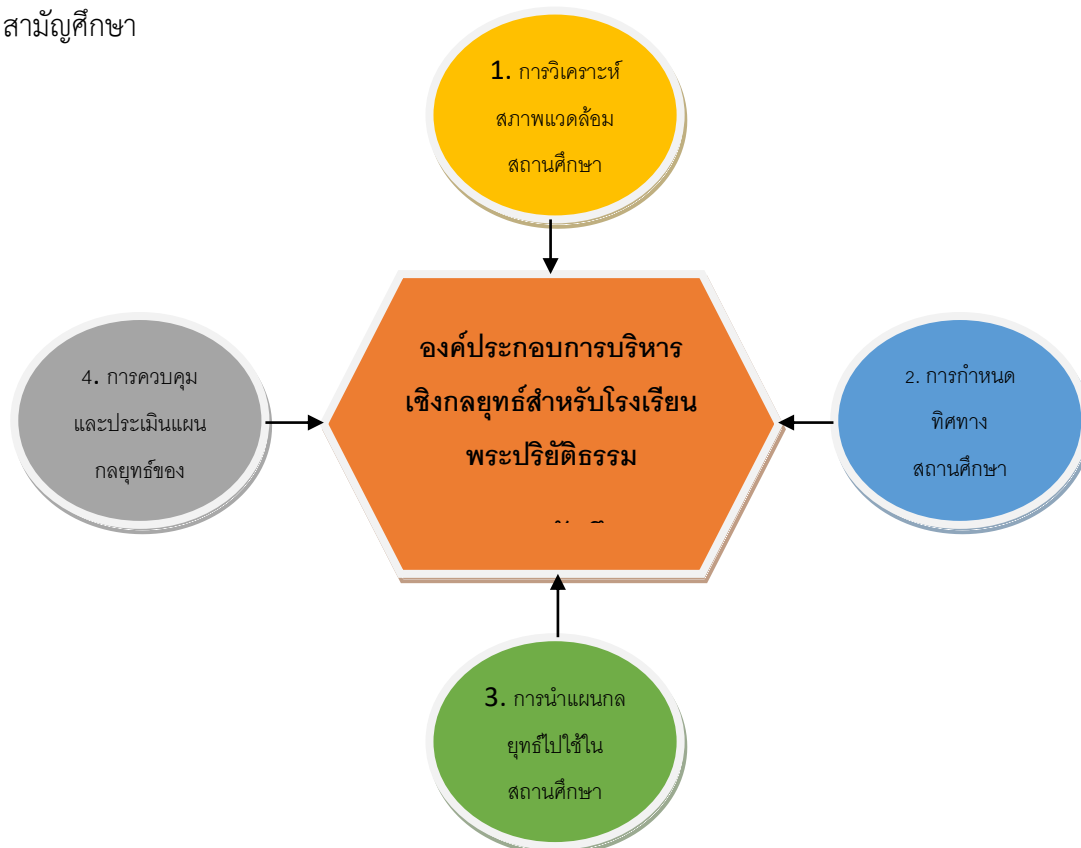
3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100

ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้นำร่างองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เหมาะสมและเป็นไปได้มาตรวจสอบและเพิ่มความเชื่อถือในการสร้างรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากข้อมูลทั้งหมดด้วยวิธีสัมภาษณ์ โดยนำเสนอร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของสุริยา ศรีโกศา ได้กล่าวถึงการตรวจสอบรูปแบบจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบ รูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณจะใช้เทคนิคทางสถิติ (สุริยา ศรีโกศา, 2559) ยังสอดคล้องกับนิรมล เตียงพิทยากร ได้กล่าวถึงหลักการตรวจสอบรูปแบบในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ว่ามี 4 ด้าน ดังนี้ 1. การตรวจสอบความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติจริง 1) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องกับความต้องการส่งเสริม การรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา 2) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องกับความสนใจการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา 3) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีคุณค่า และสร้างความเชื่อถือในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา 2. การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง (1) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงต่อการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา (2) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถทำให้เกิดประสิทธิผล หรือ ผลสำเร็จในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา (3) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถทำให้เกิดความคุ้มค่าในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา (4) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถสร้าง

การยอมรับในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา 3. การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริง (1) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมการรักษาศีล 5 เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (2) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ (3) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษาได้ (4) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบสามารถช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา รายงานผลในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษาในส่วนเด่นและส่วนที่ต้องปรับปรุงได้อย่างชัดเจน 4. การตรวจสอบความถูกต้อง (1) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความถูกต้องตามทฤษฎีทางวิชาการ (2) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบของการส่งเสริมการรักษาศีล 5 มีความครอบคลุมกับขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา 3) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบของการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา 4) รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนของการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษา (นิรมล เตียงพิทยากร, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบขององค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา” ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา คือ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลที่ทำให้องค์กรนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อกำจัดจุดอ่อนของปัญหา และหาทางแก้ไข เพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดทิศทางสถานศึกษา คือ การที่สถานศึกษาคาดหวังในสิ่งที่จะทำให้สถานศึกษานั้น ๆ ก้าวไปให้ถึง และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยการทำ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์บรรลุตามที่ได้กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 3 การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา คือ การทำให้แผนปฏิบัติการนั้นไปใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และโครงการที่วางไว้ ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ เตรียมการใช้แผน ขั้นตอนดำเนินงาน และ สรุปผลและรายงานผลดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 4 การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา คือ การควบคุมและประเมินปัจจัยที่ส่งผลทำให้สถานศึกษานั้นดำเนินไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ควบคุมแผนกลยุทธ์ ประเมินแผนกลยุทธ์ และปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นี้ ได้ข้อสรุปดังนี้

1. ตัวแปรของการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 112 ตัวแปร

2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา มี 10 ตัวแปร 2) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา มี 14 ตัวแปร 3) การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษา มี 17 ตัวแปร และ 4) การควบคุมและประเมินแผนกลยุทธ์สถานศึกษา มี 9 ตัวแปร

3. การประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100 และเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1. ผู้บริหารและรับผิดชอบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรให้ความสำคัญและนำรูปแบบไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้ได้บรรลุเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประเมินโครงการที่ใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3. ควรมีการวิจัยการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

4. ควรวิจัยพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา* (พ.ศ. 2553 – 2562). กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ชัตติยา ดวงสำราญ. (2552). *รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะทำงานและคณะอนุกรรมการ. (2557). *คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จันทิมา บุญอนันต์วงศ์. (2561). *รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- ฐาปนา ฉินไพศาล. (2560). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)*. นนทบุรี: ธนัชการพิมพ์.
- นิรมล เตียงพิทยากร. (2560). *รูปแบบการส่งเสริมการรักษาศิล 5 สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พิมพ์พร จารุจิตร. (2559). *ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. อุตรธานี : คณะครู ศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต. (2561). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management*. กรุงเทพฯ: ทริป เพ็ลเอ็ดดูเคชั่น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 จาก <http://regu.tu.ac.th/quesdata/Data/L31.pdf>
- วัชรภรณ์ ทีสุกะและคณะ. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม 2558, 124-127.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2560). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management and Business Policy*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ท็อป.
- ศิริลักษณ์ ทิพนอน. (2559). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุริยา ศรีโสภา. (2559). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2556). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- Certo, S. C. & Peter, J. P. (1991). *Strategic Management: Concept and Applications*. New York: McGraw-Hill.
- Ireland R. D., et al. (2 0 0 7). *Strategic Management: Competitiveness and Globalization*. 7th Ed. Ohio: Thomson/South-Western.
- Thompson, et al. (2007). *Crafting and Executing Strategy: Concepts and Cases*. 15th ed. The McGraw – Hill Companies.
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2010). *Strategic Management and Business Policy: Achieving Sustainability*. 12th ed. Boston: Pearson.

